

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2009/2024
28.05.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца Електроиндустрија „ОБОД“ а.д. у стечају Цетиње, Република Црна Гора, чији је пуномоћник Томислав Ивановић, адвокат из ..., против тужених АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из ..., чији је заједнички пуномоћник Здравко Радовановић, адвокат из ..., и ЕЕ из ..., чији је пуномоћник Ивана Ханађев, адвокат из ..., ради утврђења одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 759/23 од 25.09.2023. године, у седници већа одржаној дана 28.05.2025. године донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 759/23 од 25.09.2023. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог суда у Београду П 21852/20 од 21.09.2020. године, која је исправљена решењем истог суда П 21852/20 од 15.10.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је утврђено да је двоипособан стан број 3, површине 65м², који се налази у поткровљу породичне стамбене зграде у Улици ... број ..., изграђен и постојећи на кат. парцели .. КО Палилула и уписан у ЛН .. КО Палилула, својина са правом коришћења, управљања и располагања у корист тужиоца, што су тужени дужни признати и трпети. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да РГЗ – Служба за катастар непокретности Палилула у ЛН .. Палилула изврши промену права својине, тако што ће тужиоца уписати као јединог и искључивог власника на непокретности која се налази у поткровљу породичне стамбене зграде у Улици ... број .. у Београду и то стан број 3, површине 65м². Ставом трећим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка од 546.900,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 759/23 од 25.09.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог суда у Београду П 21852/20 од 21.09.2020. године, исправљена решењем истог суда П 21852/20 од 15.10.2021. године у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је двоипособан стан број 3, површине 65м², који се налази у поткровљу породичне стамбене зграде у Улици ... број .., изграђен и постојећи на кат. парцели .. КО Палилула и уписан у ЛН .. КО Палилула, својина са правом коришћења, управљања

и располагања у корист тужиоца, што су тужени дужни признати и трпети. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Првог суда у Београду П 21852/20 од 21.09.2020. године, исправљена решењем истог суда П 21852/20 од 15.10.2021. године у ставу другом изреке и у том делу тужба је одбачена као недозвољена. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка из става трећег изреке пресуде Првог суда у Београду П 21852/20 од 21.09.2020. године, која је исправљена решењем истог суда П 21852/20 од 15.10.2021. године, тако што је обавезан тужилац да од I-VI туженом солидарно накнади трошкове парничног поступка од 1.387.050,00 динара са законском затезном каматом на износ трошкова првостепеног поступка од 881.250,00 динара од дана наступања услова за извршење па до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне потврде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени I-VI реда су благовремено поднели одговор на ревизију тужиоца.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија је тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, ЛН .. КО Палилула уписано је право својине на двоипособном стану у поткровљу у Улици ... број .. тужених АА, ДД, ЂЂ, ББ са уделом од по 1/8 и ВВ и ГГ са уделима од 2/8. Правном претходнику ових тужених, сада пок. ЖЖ решењем Општине Палилула од 19.02.1958. године издата је грађевинска дозвола за изградњу стамбене зграде у Улици ... број .. у Београду на кат. парцели .., која се састоји од двоипособног стана број 1 од 73м², на првом спрату, двоипособног стана број 2 од 73м², на другом спрату и двоипособног стана број 3 од 64,71м² у поткровљу зграде, две гараже лево и десно од по 24,80м² и радионице од 25,60м² у приземљу. Решењем о употребној дозволи од 06.04.1961. године дозвољена је употреба овог објекта правном претходнику тужених ЖЖ, ЗЗ и представницима ЕИ „Обода“ да могу употребљавати стамбену зграду у Улици ... број .. . Решењем од 26.12.1973. године оглашено је ништавим у целости решење о употребној дозволи од 06.04.1961. године, а само правном претходнику I-VI тужених ЖЖ одобрена је употреба објекта, али не и правном претходнику тужиоца и ЗЗ, у ком делу је исто оглашено ништавим. По захтеву ЗЗ поништено је решење о употребној дозволи од 26.12.1973. године. Правни претходник I-VI тужених ЖЖ уписан је у земљишне књиге као власник непокретности у Улици ... број .., с тим што је на основу пресуде од 25.05.1993. године, Уговора о трајном уступању на трајно коришћење парцеле, анекса уговора о заједничкој градњи и анекса решења на двособном стану број 2 на другом спрату укњижено право власништва са додаташњег власника ЖЖ у корист ЗЗ. Решењем од 29.03.1963. године, које је донето на основу закључка Управног одбора Електродистрибуције „Обод“ од 20.10.1962. године и споразума о заснивању радног односа од 19.03.1963. године, стан број 3 дат је на коришћење ИИИ, правном претходнику седмотужене, који је стекао станарско право које је прешло у закуп на неодређено време. У парници Првог општинског суда у Београду П 3652/08 (нови број П 46470/10) 01.10.1981. године поднета је тужба за исељење из стана који је предмет спора од стране пок. ЖЖ против туженог ИИИ. Правоснажном пресудом Окружног суда

у Београду Гж 8633/05 од 21.12.2006. године одбијен је захтев тужилаца ИИ и Холдинг Електроиндустрије „Обод“ ад да се брише из ЗКУЛ .. КО Београд 2 упис права својине у корист правног претходника тужених ЖЖ, из разлога непостојања доказа да је титулар права својине. Пресудом од 21.06.2005. године, која је исправљена решењем од 10.01.2006. године, усвојен је тужбени захтев и наложено туженом ИИ да се са свим лицима и стварима исели из стана у Улици ... број .. на трећем спрату и стан празан од лица и ствари преда тужиоцима на слободно располагање. Пресуда је потврђена пресудом Окружног суда у Београду од 14.11.2006. године, али су обе пресуде укинуте решењем Врховног суда Србије Рев 612/07 од 11.10.2007. године и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. У поновном поступку 29.10.2009. године тужилац Електроиндустрија „Обод“ а.д. садашња Електроиндустрија „Обод“ а.д. у стечају против тужених АА, ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ и ИИ поднео је тужбу за главно мешање која је издвојена, па је тако почео поступак у овој правној ствари.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев и утврдио право својине са правом коришћења, управљања и располагања у корист тужиоца, и наложио РГЗ – Служба за катастар непокретности Палилула да у листу непокретности .. Палилула изврши промену права својине, тако што ће тужиоца уписати као јединог и искључивог власника на непокретности која је предмет спора, са образложењем да је спорни стан као непокретност дошла у посед правног претходника тужиоца који је располагао станом 1963. године додељујући га свом раднику пок. ИИ на коришћење, а да су правни претходници I-VI тужених на основу члана 268. Закона о удруженом раду могли да траже враћање стана по основу права својине у року од 5 година од дана сазнања за ову чињеницу, а најдоцније у року од 10 година, па како је тужба за иселење од стране правног претходника тужених I-VI реда против сада пок. ИИ поднета 01.10.1981. године у предмету Првог општинског суда у Београду П 3652/08, то је протекао рок од 10 година, то је основан тужбени захтев за утврђење права својине са правом коришћења, управљања и располагања у користи тужиоца.

Другостепени суд је по одржаној расправи пред тим судом, преиначио првостепену пресуду одбијањем тужбеног захтева са образложењем да је тужилац у овој парници своје право на стану број 3, у поткровљу зграде у Улици ... број .., засновао на члану 268. Закона о удруженом раду и тужбом за главном мешање тражио да се утврди да има право својине са правом коришћења, управљања и располагања, јер је у току 2005. године приватизован у складу са Законом о привредним друштвима РСГ. По налажењу другостепеног суда, тужилац није пружио суду довољну чињеничну подлогу за утврђивање права својине на предметном стану у одсуству уговора о купопродаји, односно доказа о исплати цене за предметни стан. Тужилац је без правног основа ушао у посед непокретности која је предмет спора, па се не може прихватити закључак првостепеног суда да протеком рока од 5 односно 10 година наведено средство постало средство тужиоца, па самим тим и његова својина. Одредба члана 268. Закона о удруженом раду односи се само на стицање права друштвене својине, а не и на право приватне својине, јер тужилац није пружио било какав доказ да је наведени стан из друштвене својине прешао у приватну својину, односно да је из приватне својине тужених I-VI реда, односно њиховог правног претходника, прешао у приватну својину тужиоца. Осим тога, спорна непокретност се налази на територији Републике Србије као правном следбенику СЦГ, па се тужиоцу не може пружити непосредна судска заштита која је успостављена у складу са Прилогом Г Споразума о сукцесији.

По налажењу Врховног суда, другостепени суд је погрешно применио материјално право због чега чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Пре свега, не може се прихватити закључак другостепеног суда да се тужиоцу не може пружити непосредна судска заштита јер се спорна непокретност налази на територији Републике Србије као правном следбенику СЦГ, која је успостављена у складу са Прилогом Г Споразума о сукцесији. Државна заједница Србија и Црна Гора постојала је од 2003. до 2006. године, а трансформација правног претходника тужиоца извршена је 2005. године на основу члана 96. став 5. Закона о привредним друштвима (Сл лист Црне Горе бр. 6/2002.), због чега се није радило о правном лицу друге државе па нема места примени Прилога Г Споразума о сукцесији.

Не може се прихватити ни закључак другостепеног суда да нема места примени одредбе члана 268. Закона о удруженом раду.

Законом о удруженом раду који је ступио на снагу 12.12.1976. године („Службени гласник СФРЈ“, бр. 53 од 03.12.1976. године) регулисани су односи радника о остваривању свог владајућег положаја у удруженом раду и друштву у социјалистичким самоуправном друштвено- економским односима у удруженом раду. Чланом 10. овог Закона, прописано је да су средства у друштвеном власништву заједничка материјална основа одржавања и развоја социјалистичког друштва и социјалистичких самоуправних односа и да њима управљају радници у основној организацији удруженог рада и у свим облицима удруживања рада и средстава (став 1). Ставом 2. овог члана је прописано да средства за производњу и друга средства удруженог рада, производи удруженог рада, средства за задовољавање заједничких и општих друштвених потреба, природна богатства и добра у општој употреби су друштвена својина, а ставом 3. да су друштвена средства, као ствари, материјална права и новчана средства у друштвеној својини материјална основа рада радника у основним и другим организацијама удруженог рада и радним заједницама.

Одредбом члана 365. наведеног Закона је прописано да друштвена средства којима управљају радници или други радни људи у друштвено-правном лицу (у даљем тексту друштвена средства у друштвено-правном лицу) чине ствари и новчана средства и материјална права који су материјални услов њиховог рада, односно који су материјална основа остваривања функције у том друштвеном предузећу.

Чланом 266. ЗУР-а је прописано да стварна новчана средства и материјално право могу постати друштвено средство у друштвено-правном лицу на основу самоуправног споразума, уговора или другог правног посла, а у случајевима предвиђеним Уставом и на основу одлуке државног органа или по сили закона.

Чланом 268. ЗУР-а је прописано да ако је непокретност постала друштвено средство без правног основа, њено враћање може се захтевати у року од 5 година почев од дана сазнања, а најдоцније у року од 10 година, а ставом 3. да се одредбе става 1. и 2. овог члана не примењују на ствари које су постале друштвено средство извршења кривичног дела или привредног преступа.

У конкретном случају, тужилац постављеним тужбеним захтевом тражи да се утврди да је стан који је предмет спора својина тужиоца са правом коришћења, управљања и располагања позивајући се на одредбу члана 268. Закона о удруженом раду и да тужиоци у року од 5 односно 10 година нису тражили враћање овог стана из друштвене својине у приватну својину свог правног претходника, односно I-VI тужених. Стога се питање власништва на спорном стану морало расправити применом Закона о удруженом раду. Пошто је претметни стан као непокретност могао да дође у посед тужиоца без правног основа, тада су правни претходници I-VI тужених могли да захтевају враћање стана по основу права својине у року од пет година од дана сазнања за ову чињеницу, а најдоцније у року од десет година.

Међутим, из списка произилази да је тужилац Одлуком од 20.10.1962. године располагао предметним станом, али нема доказа да је исплатио купопродајну цену, па је другостепени суд је на расправи одржаној пред тим судом у допуну доказног поступка затражио извештај стечајног управника ЕИ „Обод“ да извести суд у којој фази је стечајни поступак и да ли је окончан, да ли је у стечајној маси спорни стан, да ли је Електроиндустрија „Обод“ у стечају правни следбеник Друштвеног предузећа „ЕИ Обод“ Цетиње, као и да ли је предузеће спровело својинску трансформацију. Извештај стечајног управника од 14.09. 2023. године другостепени суд није ценио и није утврдио битне чињенице за одлуку о постављеном тужбеном захтеву.

Није утврђено да ли је и на који начин спорни стан приликом својинске трансформације ушао у имовину тужиоца који је пре својинске трансформације био друштвено правно лице, те да ли је из друштвене својине прешао у државну, па у имовину тужиоца, да би тужилац био активно легитимисан у овој парници.

У поновном поступку другостепени суд ће расправити спорна питања на која му је указано овим решењем, оцениће извештај стечајног управника и по потреби затражити изјашњење да ли је и на који начин спорни стан ушао у стечајну масу.

Са изнетих разлога, сагласно одредби члана 416 став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранка Дражић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић